

✠ POTAJKAJ BÓH

ČAS OPIS EVANGELSKICH SERBOW

9. číslo

Budyšin, september 1967

Lětnik 17

Hrono na požnjeć

Wy sće sól zemje. (Mat. 5, 13)

Tak je naš Knjěz a mištr Jezus Chrystus w swojim předowanju na horje swojim wučobnikam rjekł! „Wy sće sól zemje!“ To ma něšto na sebi. Wón njeje rjekł: „Wy sće cokor zemje!“ ani „Wy sće popjer zemje!“ Ani slódkosć ani wótrosc njesmě křescana wuznamjenjeć, ně, sól ma wón być!

To je najprjedy jara stróžbe słowo. Sól je přeco mjeńši džěl při jědźi. A hdyž je sól tudy přirunanje za woprawdžiteho křescana, tak wě hižom naš Zbožnik, zo je ličba woprawdžitych wučobnikow přeco mjeńšina. Tež Luther je wo tym rěčał, zo su woprawni křescenjo „rědke ptački“, a to w času, w kotrymž měješe cyrkej wjele mocy a bě ze statom twjerdže zwjazana a w kotrymž běše křescanstwo jenički swětonahlad! Mało sole dawa jědźi prawy slód!

Křescanska wěra džensa woprawdže pola nas wjace wjedźacu funkciju nima. Ale wěsty wliw, snano potajny wliw, ma wuchadžeć wot křescanstwa, ně, nic wot křescanstwa jako institucije, ale wot jednotliwych křescanow, kotřiž to woprawdže su! Wězo njesmě Zbožnik wo tajkich rjec: „Ty maš mjeno, zo sy žiwy, a sy morwy!“ (Zjewj. Jana 3, 1) Tajcy nimaju sól w sebi. Abo wón je tajki, wo kotrymž Jezus w samsnej štuće předowanja na horje rjeknje: „Stuchnje sól, z čim budže so selić?“ My wěmy, zo je wšelake zestuchnje a zhnije w křescanstwje, a tola mamy někotre krasne přikłady woprawneho křescanstwa. Njeběchu mužojo kaž Dietrich Bonhoeffer, Pawoł Schneider a serbski duchowny Alois Andricki sól za swoju wokolinu?

Ach, to njetrjebaju martrarjo być! W času mojeje młodźiny so scěhowane sta: Nowy farar bě do wosady přišoł. Porjadny kemšer bě jedyn bur, wo kotrymž běše zhnił, zo so njebě prjedy scyla na wosadnym žiwjenju wobdžělił. Wězo mysleše sej młody farar, zo ležeše to na jeho wosebitym jadriwym wašnju předować. A jednoho dnja so bura woprašaja: „Prajće, kajke mojih předowanjow je was tak pohnuło, zo sće so wobročili k wěrnemu křescanstwu?“ Bur znaprečiwi: „Zjawnje prajene njebě to žane jeničke wašich předowanjow, hačrunjež sej je jara wažu. Ani postork njesu mi daće. Ně, to bě mój stary njeboh pohonč, kiž běše

(Pokročowanje na str. 2)

Wuhlad doprědka

Po cyłym swěće su žiwe nětko někak 3 miliardy čłowjekow. Fachowcy su wuličili, zo budže to w lěće 2000 hišće raz tak wjele, potajkim 6 miliardow abo — jeli-zo čłowjestwo runje tak přiběra kaž nětko — samo 6,5 miliardow. Potajkim rosće ličba ludźi w 33 lětach wo wjace hač 3 miliardy; a wot Chrystusoweho narođenja sem je wona narosła jenož wo někak 2,5 miliardy. To so skoro zda žane normalne wuwice być, ale je skerje podobne rozbuchnjenju! Na čim to leži? Narodzi so wjace dźěci hač prjedy? Wězo to tež, wosebje w aziskich a afriskich krajach, kotrež njesu so tak wuwice kaž naše staty. Ale zasadnje to njezwisuje z porodami, ale ze smjertnymi padami. My mamy wjele wjace starych ludźi kaž prjedy, wosebje wjace telko dźěci njewumrěje. To móžeš hnydom zwěsćić, hdyž do cyrkwinskih knihow hladaš!

Hłowny problem při tym wězo budže: Kak móžemy telko ludźi zežiwić? My trjebamy hač do lěta 2000 2,5 króć telko jědže kaž džensa, chcemy pak hlód pola „hlódnych na swěće“ wotstronić, potom skoro 3 króć tak wjele. Budže to móžno? Wučeni prajaja: Haj! Na swěće móžemy hišće trójce tak wjele kaž džensa plahować. Wosebje ma so rola hišće lěpje wobdžělać. Woni su wuličili, zo mamy něhdže 350 milionow ratarskich swójbow na swěće, ale 250 milionow z tych, potajkim 70 proc., džěła z motyku abo z drjewjanym pluhom, kiž rolu njewobroća, ale jenož trochu škraha. 90 milionow swójbow džěła ze železnym pluhom a jenož 10 milionow z mašinami. Kajke perspektiwy w tym leža! Wězo ma so tež hišće hnojenje z chemikalijami a tež symjo same polěpšować. Wojowanje přećiwu škódnikam je trěbne a tež na prawe powodjenje ma so dźiwać. Z wody, kotruž po cyłym swěće za tute poměry mamy, so hišće jara mało wužiwa. Wosebje njesměmy zabýć, kelko rybow je hišće namakać a lojić w morjach. Wězo maja so ryby hnydom na lóžach předžělać, hewak zhnija. W tym nastupanju je rybarstwo wjele nawukło a w poslednich 10 lětach bóle pokročowało hač prjedy w 1000 lětach. Městna za wšitkich a tež cyroby dosć ma zemja. 6 hač 6,4 miliardow čłowjekow zežiwić, by lochko było, hdy njebychmy politisce a hospodarsce džěleny swět měli, ale hdyž móhlo cyłe čłowjestwo w jednej mysli a bratrowsce hromadže džělać. Na tym leži, na wopraw-

dže měrneje koeksistencije wšitkich ludow a ludźi. Wězo njesmě žana 3. a dalša swětowa wójna wudyrić, hewak hrozy při žalosnych brónjach, kotrež džensa maja, samozničenje čłowjestwa.

Kak wažne je při tym wšo woprawnjene přecowanje wo měr, ke kotremuž chce a dyrbi křescanstwo tež přinošować. Naš Zbožnik prajaja: „Zbožni su, kiž su čicheje mysle; přetož woni zemju wobsydnou.“ —

Ale kak steji z ličbu křescanow na swěće? W lěće 1900 běchu 34 proc. wšěch čłowjekow křescenjo, potajkim wjace hač třecina. 1955 běše 31 proc., 1960 29 proc. a w lěće 2000 — 16 proc. Wězo njeje poslednja ličba hižo eksaktne zwěšćenje, ale bóle wěšćenje abo lěpje prajene, něšto, štož su doprědka wuličili.

Ale kak budže to móžno? Budže to po cyłym swěće tajki katastrofalny wotpad, telko wustupow? Ně, tež tudy jedna so wo normalne wuwice. Hdyž křescanske mandželstwa w Europje a w Sewjerneje Americje dale tak mało dźěci maja a w pohanskich wosebje w Aziskej tak wjele, přiběra pohanstwo. To dyrbimy stróžbje widžeć: W jutřišim swěće budže křescanstwo džěń a bóle mjeńšina. Što to pak škodži, hdyž 16 proc. čłowjekow, kiž su křćení a Jezusowi wučobnicy, je woprawdže „sól zemje“, kaž měsacne hrono nam prajaja po słowje našeho Zbožnika. Prof. Fritz Ba a d e, z kotrehož knihi „Der Wettlauf zum Jahre 2000“ (Union-Verlag 1966) sym tu mjez druhim wšelake zdžělił, pisa tam, zo křescanstwo nětko hakle při započatku swojeho swětowego misionstwa steji a zo móže wono wjele přinošować, zo lěto 2000 budže zbožowne lěto bjez wójny a bjez hloda.

Wězo ma Knjěz wšo w swojimaj rukomaj, tež přichod swěta hač do lěta 2000, haj hač do wšeje wěčnosti, doniž wón njeprjindže sudzić žiwych a morwych a stworić nowe njebo a nowu zemju. La.

Nikoho nochcu nuzować mi wěrić.
Ja pak sej tež nochcu wot nikoho
dać wěru znać, zo je sudny džěń
blisko.

Martin Luther

Póstowy zastojnik

Z ruščiny swobodnje zeserbščil W.

Što to je — tajki póstowy stacionowy dohladodar? Woprawdžity martrar štyrnateje klasy, kotrehož jenož jeho zastojnstwo škita před pukami, to nic stajnje. Što je služba tutoho „diktatora“, kaž jeho žortniwje knjz Wjazemski mjenuje? Njeje to zawěrnje wotročkowstwo? Pokoja wón nima ani wodnjo ani w nocy. Hdyž je wjedro njeznjesliwe, hdyž je droha hubjena, hdyž je wotročk swojeje hłowy, hdyž konje nječahnu — na tym wina je přeco jenož dohladodar.

Hišće něšto slowow: W běhu dwacetych lět sym Rusku porjadu překi a po dołhosći přejězdžil. Nimale wšitke póstowe čary su mi znate. Cyły rjad póstowych wotročkow znaju. Lédma jedyn zastojnik je, kotrehož bych njewidzał po wobliču, lédma jedyn dohladodar je, z kotrymž bych ja činić njeměť.

Lochko móžeš sej předstajić, zo mam svojich přecelow mjez póstowymi dohladodarjami. Ale najdrohotniše je mi dopomnjeće na jednoho z nich. Wobstejnoscé běchu naju něhdy zblížili. Wo tym chcu nětko čescěnym čitarjam něšto prajić.

(Pokročowanje ze str. 1)

swěrný křesćan a je porjadnje Bože služby a bibliske hodžiny wopytował. Ja sym jeho druhdy wusměšował. Mi je to džensa žel. Wón njeje mi to za zło wzal, bě přeco přecelny, ale wosebje so mi lubješe, zo móžach so čisće na njeho spuščec. To sym hakle po jeho smjerći prawje nazhonił. A ja sej myslach: Snano ležeše to na jeho wěrjacej zmyslenosci. Snano je tola něšto na tutej wěrje! Hlejće, knježe fararjo, na tajke wašnje sym ja pod Bože słowo a k žiwje wěrje přišol!“ Haj, tutón stary křesćan bě söl zemje!

Na scěhowace směm hišće skedźbnić, štož je wězo při sóli samej negatiwnje pohódnoć, w přirunanju pak na kóždy pad pozitiwnje. Přez söl budžeš lačny. Woni praja, zo su druhdy překlepani korčmarjo rady jězd jara selili, zo bychy potom hosćo prawje wjele pili!

Wězo, to po dobrým njeje. Ale snano směmy, to nětko pozitiwnje wužiwajo na naše přirunanje, prajić. Hdyž smy woprawdže söl zemje jako křesćenjo, potom dyrbjaj druzy přez nas tež lačni być po wodže žiwjenja, po Božim słowje, kaž běše to pola tamneho pohonča!

Na kajke wašnje so prawi křesćenjo jako söl zemje wopokazuja, to praji rjenje kěrlušer:

Pój, će Jezus wuči, duša, kotřiž křesćijenjo su, komuž tajke mjeno słuša, na čim wón je spóznač tu: Kiž tu traja w wuznaću, wěrja z cylej wutrobu, činja dobre po wšem swěće, či su Bože lube džěci.

La.

To běše w léce 1816, w meji, zo jědzech přez ...ski wokrjes, po čarje, kotraž je mjez tym zašla. Džeň běše jara horcy. Tři wjersty před póstowej staciju započea so kapać. Za poldra minuty běch hač na poslednju nitku přemokany. Na póstowej staciji běše moja přenja starosc, zo bych so přewoblekl, a druha, zo bych sej čaj skazal.

„Ej, Dunja!“ zawoła dohladodar, „postaj samowar a dži po slowki!“ Při tutej słowach přiběhny holčka, někak štyrnaće lět stara, a wuběhny tež hnydom. Jeje rjanosc mje překwapi.

„To je twoja džowka?“ woprašach so dohladowarja.

„To je moja džowka!“ wotmołwi wón z widžomnej spokojnosću, „wona je tak rozumna, tak wušikna, čisće kaž jejna njeboh mać.“

Tu wón započea moje papjery wotpisać, a ja sej mjez tym wobhladowach wobrazy, kotrež jeho jednore ale porjadne wobydlenje debjachu. Wone pokazachu přirunanje wo „zhubjenym synu“. Pod kóždym wobrazom čitach němsku štučku. Wšitko to sym sej w pomjatku wobchowal hač do džensnišeho, kaž tež hroch z balzaminom a ložo z pisanym zawěškom a dalše wěcy, kotrež tehdom widžach. Widžu jeho, kaž by to džensa bylo, hospodarja, polsta lět stareho, čileho a stroweho čłowjeka,

jeho dolhu zelenu suknu z třomi medaljami na wusmahnjenym bančiku.

Ze swojim starym wotročkom njeběch hišće wotličil, hdyž so Dunja hižom wróci ze samowarom. Mała koketka bě hnydom pytnyła, kajki začisć bě wona na mnje činiła. Wona pohladny dele ze swojimaj wulkimaj čornymaj wočomaj. Ja so dach z njeje do rečow. Wona mi wotmołwiše bjez kóždeje bojazliwosće, kaž holčka, kiž je hižom swět widžala. Nanej podach jeje karan puńča. Duni pak dach šalku čaja. A my tři bjesadowachmy, kaž bychmy hižom dawno znači byli.

Konje běchu hižom dolho zapřehnjene, ale mi so njechaše dohladowarjeje a jeho džowce „Božemje“ prajić. Skončnje so tola z nimaj rozohnowach. Nan přeješe mi dobre pućowanje. Džowka pak mje přewođeše k mojemu wozej. W čěži pozastach a prošach ju, zo bych jej směl hubku dać. Dunja mi to dowoli... Wjele hubkow bych ja móhl naličić, ale žana mi njezawostaji tak dołheho a lubozneho dopomnjeća.

Něšto lět bě zašlo, a wobstejnoscé mje přiwjedzechu znowa na samsny puć, na samsne městna. Při tym so dopomnich na džowku stareho póstoweho zastojnika a so wjeselach při myslu, zo bych ju zaso widžec móhl.

„Nó“, sej pomyslich, „stary zastojnik je snadź hižom morwy. Dunja hižom budže wudata.“

Mysl wo smjerći toho abo tamnoho mje zaběraše. Ja so póstowej staciji přibližowach ze zrudnymi začućemi. Konje zastachu při póstowym domčku. Zastupich do jstwy. Hnydom

--- ale na twoje słowo ---

Poprawom njechaše so Pětr wosrjedž běleho dnja na lójenje podać. Wón však zrozumi swoje rybarstwo. Hdyž w nocy njejsu ničo našójili, potom budže to nětkle hišće wjele bóle podarmo.

--- ale na twoje słowo ---

Dokelž bě jim Jezus to prikazał, chcyše Pětr tola posluchać. Je tutón muž z Nacareta w rybarstwje wěcystojny? Woni běchu Jezusa předowač slyšeli a běchu při tym začuli: Słowo tutoho muža je móčne.

--- ale na twoje słowo ---

Jich program bu z jeho słowom nadobo powaleny. Štož mějachy woni za hluposć, nětk činjachy. Woni wupřestřechu swoju syć — a nic podarmo! Derje jim, zo běchu posluchali!

A w přichodže njebudže Pětr wjacere ryby, ale čłowjekow lójić!

Kajki je to strašny nadawk.

Směmy my ludži lójić? Jich spopadować za swoje zaměry? Za swoje nahlady? Za swoju wěru?

Njech tola kóždy chodži po swojim puću, po svojich myslach, svojich nahladach, po swojej wěrje abo nje-wěrje.

Popadnjeny być, to je zrudna wěc. Přihladuj tola, kak karpys stysknje pluskaja a bychy rady ze swojeho

čorbasa chcyli wróco do wulkeho a šerokeho hata. Čłowjek, kiž je so dał woť druhého popadnyć, je hišće zrudniši wobraz.

--- ale na twoje słowo ---

Běda nam, hdyž čłowjekow lójimy za sebje. Za čas konfesionalizma je so to bohužel husto dosć stalo. My nimamy čłowjekow lójić za swoju cyrkej. Dokelž je nam Chrystus prikazał, zo bychmy Jeho swědce byli hač do kónca zemje, hač do kónca swěta, chcemy strošnje Bože słowo připowědać. Hdyž je nam při tym čezko, hdyž snadź mēnimy, zo však je to podarmo, hdyž chce nam swět posměwajo „radzić“, zo však je to džensa njetřebawši, njech nam do swědomja klinči:

--- ale na twoje słowo ---

W.

Kardinal Kajetan je mi w Augsburgu rjekł:

Měniš ty, zo sakski kral tebje dla brónje do rukow wozmje? Hdze pak chceš wostać?

Ja prajach: Pod njebjesami!

Martin Luther

spóznach wobrazy „zhubjeného syna“. Blido a ložo steještej hišće na samsnymaj městnomaj. Na woknach pak njeběchu wjace žane kwětki. Wšo běše někak rozpadane a zanjerodžene. Zastojnik spase pod kožuchom. Mój přijězd bě jeho wubudził. Wón stany. – Zawěrnje, to běže Zymeon Wyrin, ale kak bě zestarił!

„Sy mje zeznal?“ woprašach so jeho. „Mój smój staraj znataj.“

„To je možno“, wotmołwi wón bórbotajo. „To je wulka droha Wjele pućowacych je pola mje přebywało.“

„Je twoja Dunja strowa?“ so dale prašach. Wobličo stareho so pochmurilo.

„Bóh to wě“, wotmołwi.

„Nic wěrnó, wona je wudata?“ so prašach. Stary činješe, kaž by moje prašenje njeslyšał. Tuž přestach so prašec a prikazach čaj prihotowac. Wćipnosť mje čwělowaše a nadzijač so, zo puńc mojemu staremu znatemu jazyk rozwjaza.

Při druhej škleńcy započea rěčec, a ja znonich wot njeho powěsć, kotraž mje sylnje putaše.

„Tak, wy znaješće moju Dunju?“ wón započea. „Štó by ju njeznał? Och, Dunja, Dunja! Što do holcy wona bě!“

A nětk mi nadrobnje rozpowědaše swoje horjo.

Před třomi lětami na jednym zymnym wječoru přijědže trójka (sanje, do kotrychž su tři konje zapřehnjene). Muž w čerkeskej čapce, we wjerskej uniformje, z tolstym šawlom, zastupi a žadaše sej konje. Konje pak běchu wšitke po puću. Při tutej powěsći rozhněwa so hošć a hrožeše z křudom. Ale Dunja přiběža, wšako bě na tajke sceny zručena, a wobročilo so luboznje na njeho z prašenjom: „Njecha wón něšto k jědži měc?“

Dunja běše zaso kaž hižom husto ze swojey přitomnosťó dźiw dokonjala. Hněw hošća bě so pominył. Wón bě zwólniwy na konje čakać a skaza sebi wječer. Wón so pola zastojnika wusydney a poča wjesela z nim a jeho džowku bjesadować. Po tym wječerjachu. Mjez tym běchu konje dōše. Zastojnik prikaza je hnydom bjez kōždeje skomdy do woza pućowaceho zapřahnyć. Ale hdyž so wróćilo, nadeńdže młodeho čłowjeka kaž we womorje na lawce ležo. Jemu bě hubjenje. Hłowa jeho boleše. Dale jěc bě njemōžne. Tajkele něšto! Zastojnik jemu wotstupi swoje ložo. Woni hromadže wučinichu, jeli njebudže na druhi džen lěpje, pōsćelulo do S... po lěkarja.

Na druhi džen běše huzarej hubjeńšo. Jeho wotročk wza sej konja a dojěcha do města po lěkarja. Dunja so wot njeho njewotsali. Wokoło wobjeda přińdže lěkar. Wón masaše puls choreho a porěča z nim něšto nēmsce, a rusce praješe, zo dyrbi mēr mēc, ale za dwaj dněj drje budže mōc zaso dale pućowac.

Hdyž bě so džen minył, bě huzar zaso wožiwił. Wón bě nimo měry wjesoly a bjez přestaća žortowaše z Dunju a tež ze zastojnikom. Wón

so dobremu zastojnikaj tak lubješe, zo běše jemu na třeće ranje žel, so z nim dyrbjec rozzhnowac. Njedzela běše, a Dunja hotowaše so kemši. Huzarej dachu kuću. Wón so rozzhnowa ze zastojnikom. Wón so rozzhnowa z Dunju a bě zwólniwy ju sobu do cyrkwyje wzac, kotraž běše na kōncu wsy. Dunja běše sej nje-wěsta.

„Ty drje so bojiš?“ rjekny jej nan. „Wysokodostojny tola njeje žadyn wjelk, zo by če zežrał.“

Dunja so sydny do kuće pōdla huzara. Služowny skoći horje na swoje městno. Wotročk zahwizda a konje začahnychu.

Pōł hodžiny njebě hišće zašlo a zastojnikaj bě tak styskno a jeho nje-měr bě tak wulki, zo wjace njewutra. Wón dońdže sam kemši. Hdyž k cyrkwi přińdže, widžeše, zo bě so lud hižom rozešoł, ale Dunja tam njebě ani před cyrkwu ani w přitwarku cyrkwyje. Wón spěšnje zastupi do cyrkwyje. Měšnik hižom wuńdže

z wołtarnišća. Chěbčar hašeše swěcy. Dwě starej žonje so hišće modleštej w kuće. Ale Dunja njeběše w cyrkwi. Zastojnik džeše domoj – nic žiwy – nic morwy. Wotročk so njebě hišće wróćil. Skōncnje na wječor přijědže, ale sam a pjany z poražacej powěsću: „Dunja je z huzarom dale jěla.“

Starc njeznjese swoje njezbožo. Zastojnik přemyslowaše wšě wobstejnōsće a počeše dwělowac, hač bě młody wobšudzer woprawdže chory był. Lědma bě so někak wot bolōsće zhrabal, prošese postmejstra w měsće wo dowol na dwaj měsacaj. Nikomu njepraješe ani słowčka wo swojim wotmyslenju. Pěši wotsali so za swo-

**Boh wšon hrěch wodawa,
ale nic pak hordosc.**

Martin Luther

Bože sylzy

Boh je lubosc a nic hida. Bohu je žel jeho wuzwoleneho židowskeho luda. Tuton lud je won z Egyptowskeje wuwjedl, zo by jon wumohl z robotneje cheže. W tutym ludze je sebi Boh svojich profetow powolal, zo bychu jeho wolu pripowędali. A tuton židowski lud je přeco zaso přeradził svojego swěrneho Boha.

A na kōncu je Boh sam přez svojego Syna hišće raz swój lud wołal, ale židowski lud bě zaslepjeny, zo njeje wěril do Božeho Chrystusa.

A jako so Jezus přibliži a wuhlada město Jeruzalem, plakaše na njo a džeše: Hdy by tež ty w tutym času poznalo, što so k twojemu měrej hodži. Ale nětk je před twójimaj wočomaj potajne.

Jezus nechce Jeruzalem a z nim židowski lud zatamać. Z jeho dalších slowow slyšimy jeho cytu ból a zrudobu: čas přińdže na tebe, a twoji njeprječeljo wobdadža tebe z nasy-pom a woblehnu tebe a budu tebe ze wšech stron tyšić. A zrunaju tebe zemi tež z twójimi džećimi, kiž w tebi budu, a njewostaju kamjeń na kamjenju tohodla, zo njejsy poznalo prawy čas svojego wopytanja.

Chrystus, Boh so rudži wo swój lud.

Bože sylzy!

Boh je na kōncu svojich mocow. Wěra je dowěra. Tuž je jasne, zo so wěra njehodži wunuzowac. Kajku dowěru by tola židowski lud do Boha mēc dyrbjal, njeby-li tak zaslepjeny byl!

Chrystus je přišoł, zo by Boži lud znowa wołal na puć mēra, ale pōdarmo. Hdyž je Jezus do templa soł, zo by jon wučisćil wot wikowskeho ducha, tak drje won to njeje ze zlobami činil, ale tež zaso w swjatej, zrudnej starosci wo swój lud, kotryž je Boži wulki dar zanjechał. Dom modlitwy bě Boh jim dal, a lud bě z njeho sćinil mordarsku jamu. Najwjetšu winu wšak mjějachu wyši měšnicy a pismawučeni, kotřiž běchu z tajkeho wikowanja w předdworje templa swój wužitk měli. Bjez dži-

wa, zo so na njeho rozzlobichu. Škoda! Jezus jich tola njechaše wochudzić, ale jim templ jako dom modlitwy znowa dać.

Ale lud njechaše. Wón bě zaslepjeny. Škoda, wěčna škoda!

Tak bě ze starym Israelom tehdom. Kak je z nowym Israelom džensa? Bože sylzy dla stareho Israela su so wuronile nas dla, zo njebychmy tež my tak zaslepjeni byli, zo njebychmy tež my hnadny čas skomdžili.

My pak mamy tež jako Chrystusowy ert Bože slovo dale podawać. Smy my w tym Chrystusowi wučobnicy? Wón njeje zatamał ale so rudžil. Mōžeme my hišće plakać? Mōžeme my docyla hišće zrudni byc?

Cyrkej Chrystusowa je so w zańdženosci na to zwučila, zo knježeše. a sudžeše – a tež tamaše.

Nathan Söderblom bě z Parisa k swojemu na smjerć choremu nanej přichwatal. Dny dołho běše tón hižo we womorje ležal, tak zo lěkarjo žaneje nadžije wjace njemějachu, zo syn svojego nana hišće žiweho nadeńdže. Hdyž pak syn zastupi, so nan na džiwne wašnje zaso zhraba a mōžeše hodžiny dolho ze synom rěčec. Na kōncu napominaše nan svojego syna, kotryž bu pozdžišo za ewangelskeho arcybiskopa pomjenowany, kotrehož mjeno bu po Gustav Adolfu najznačiše šwedske mjeno: Njebudž knjez svojich wosadnych ale pomocnik jich wjesela.

Tole slovo nana je šwedskeho arcybiskopa Nathana Söderbloma přewodžowało přez cyte žiwjenje. Jeho žiwjenje bě potne wulkich myslow a skutkow. Wšity njeběchu jeho zrozumili a připōznali. Wón pak so na svojich přećiwnikow njerozztobi, ale so rudžeše, hdyž njemōžeše pomocnik jich wjesela byc.

Chrystus plakaše, dokelž njemōžeše pomocnik israelskeho zboža byc, ale dyrbješe widžec doprědka zrudobu, kotraž na město a lud přińdže.

Bože sylzy!

W.

**Ničo drohotnišeho njeje
hač jedyn pobožny křescan.**

Martin Luther

jeji džowku. Z papjerow bě wón zhonił, zo bě rytmejster Minski jěl ze Smolenska do Petersburga.

„Ja wšak“, tak sej zastojnik pomysli, „prijwedu zaso domoj swoju zabłudženu wowcku.“

Z tajkej myslu dóndže do Petersburga. Bórze zhoni, zo je rytmejster Minski w Petersburgu žiwy a bydli w Demutowym hosćencu. Zastojnik so rozsudži k njemu dóńć.

Minski wnuďže sam k njemu w spanskej drasće.

„Što, bratře, trjebaš?“

Starcej běše horco wokoło wutroby. Woči běštej poľnej sylzow. Z třepotacym hłosom jenož rjekny:

„Waša wysoka dostojnosť! — — Wopokažće božedla lubosć! — —“ Minski na njeho pohladny, so rozlžobi, wza jeho za ruku, dowjedže jeho do jstwy a začini durje.

„Štož je so stało, wjace njeprěmėniš!“ praješe młody čłowjek w najwjetšej rozhorjenosći. „Winowaty stej před tobu. Ja sym rad zwólniwy tebje wo wodaće prosyć, ale njemysli sebi, zo bych ja mohl Dunju wopuścić. Wona budže zbožowna. Ja ći dam na to čestne slowo.“ Potom tykny jemu něšto za rukawu, woćini durje. A zastojnik — sam njewědžo kak — bě nadobo na hasy.

Doľho stejše na hasy. Skónčnje dohlada w swojej rukawje někotrych zatoľkanych 50rublskich pjenjez. Znowa ronjachu so sylzy z jeho wočow — sylzy horkosće. Wón pjenjezy do kule stoľka, ćisny je na zemju a woteńdže.

Wječor džěše wón po Litejnowej hasy. Nadobo ćěrjachu nimo njeho wosebne drožki a zastojnik spóźna Minskeho. Drožki zastachu před třietažnym domom a huzar wustupi na schód. Zbožowna mysl zablyskny zastojnikowej. Wón so zawróći a stupi k wotročkej:

„Čeje su to konje, bratře? Njejsu Minskowe?“

„Tak je. Ale što to tebje stara?“

„Twój knjez je mi prikazał, zo bych jeho Duni donjesł papjerku, a sym zabył, hdže tale Dunja bydli.“

„Jowle, w drugej etaži.“

„Měj džak! Ja tam pońdu.“

Durje běchu zamknjene. Wón zawzoni. Něšto sekundow so pominy. Kluć šćerčeše. Jemu wotewrěchu.

„Je tu Awdotja Zymejonowna?“

„Haj! Što z njej chceš?“ wotmołwi młoda služowna.

Kaž by njeslyšał, džěše zastojnik dale. Prěnjey dvě stwě běštej ćěmnej, ale w třećej bě wohań. Wón stupi do woćinjenych duri. W krasnje wuhotowanej stwě sedžeše Minski wšon zamysleny. Dunja w pyšnej drasće sedžeše při nim.

„Štó tam?“ woprašo so Dunja ani, zo by so wobročila. Njedóstawši wotmołwy so wobhladny — a so ze zakřičenjom zwjeze. Minski wšon nastrožany so k njej pochili, a hdyž wuhlada stareho zastojnika w durjach stej, stupi k njemu třepotajo z hněwom.

Derje, hdyž smilnosť zadajće

a zatamaće, tak tež wy

ju njedóstanjeće.

Martin Luther

„Što trjebaš?“ džěše jemu zuby zakusujo. „Što ty wšudžom za mnu běhaš kaž rubježnik? Abo chceš mje zamordować? Pój won!“ Ze sylnej ruku hrabny starca za kornar a storči jeho won na schód.

Po dvěmaj dnjomaj so wón zaso z Petersburga wotsali na swoju póstowu staciju a přewza tam znowa swoju službu.

„A nětko je tři lěta“, skónči swoju rozprawu, „zo sym žiwy bjez Dunje. Ani słowčka wo njej njeslyšu. Hać je žiwa abo nic, Bóh to wě.“

Tole bě rěč mojeho stareho přěćela, póstowego zastojnika, při kotrež jeho husto dosć sylzy dusychu. Doľho njemóžach zabyć stareho póstowego dohladowarja a wbohu Dunju — —

Hakle njedawno přijědžech přez městačko x x x a dopomnich so na swogeho stareho přěćela. Na moje prašenje, hać je stary zastojnik hišće žiwy, njemóžeše mi ničtón spokojaceje wotmołwy dać. Tuž so rozsudžich tamnu znatu wokolinu wopytać. Wzach sej konje a podach so na puć do N.

To běše nazymu. Při chowanju stónca dojedžech do wsy. Při póstowym doměku zastach. W chěži (hdžež bě mi něhdy Dunja hubku dała) pokaza so stara toľsta žona. Na moje prašenje wotmołwi mi, zo je stary dohladowar před něhdže lětom wumrěl, zo je do jeho doma začahnył piwowar, a zo je wona žona tutoho piwowarca.

„Na čo je wumrěl?“

„Zapił so je, batjuška (nanko)!“

„A hdže su jeho pochowali?“

„Pódlu jeho njeboh žony.“

„Móže mi něchtón k jeho rowej dowjesć?“

„Čehodla nic? Ej, Wańka, ty sy so z kočku nahrajka! Dowjedž knjeza na kěrchow a pokaž jemu row zastojnika.“

Při tutych słowach přiběža roztořhany, ćerwjewołosaty, horbaty hólćec.

„Sy njeboho znał?“

„Kak bych jeho njeznał?“

„A spominaju pućowacy na njeho?“

„Nětkle je tu malo pućowacych. W lěcu je přijěla wosebna knjeni a je so za starym zastojnikom prašala a je so šla k njemu na pohrjebnišćo.“

„Kajka bě ta knjeni?“ so z wćipnosťu prašach.

„Překrasna knjeni!“ wotmołwi hólćec. „W kući je přijěla ze šěsć końjemi, z třomi knjejskimi synami. Hdyž jej prajachu, zo je stary zastojnik wumrěl, zaplakny a praješe džěćom: „Sedźće změrom. Ja pońdu na pohrjebnišćo.“ Ja dyrbjach ju na kěrchow dowjesć. Ale knjeni rjekny: „Ja puć sama znaju.“ — a da mi jěć slěbornych. Tajka dobra knjeni!“

Tam mi pokaza hólć row dohladowarja.

„Je knjeni tu došla?“

„Haj, je došla tu. Sym zdaloka za njejl hladał. Tu je so lehnyla a doľho je ležala. Potom je šla do wsy a je dała popa zawołać, je jemu pjenjezy dała a je wotjěla. A mi je wona dała jěć slěbornych, — — tale dušna knjeni!“

Na lěsnych kemšach

To je woprawdže dobry naložk, hdyž so w lubym lětnym času kemše w rjanej Božej stwórbje wotměwaja. Tež tam so powěsć wo Božej prawdosći a smilnosći, wo wumožanju přez našeho Knjeza Jezom Chrysta připowěda, ale zwonka cyrkwinjskich murjow, hdžež je wšudžom kolowokoło žiwjenje w pisanej rjanosći.

Wšak naši wosadni rad na postajene lěsne kemše přichwataja. Tajke mamy w našej Bukečanskej wosadže na štyrjoch městnach, a to zwjetša w najdale ležanych kónčinach, mjenujcy w Rachlowje pod Čornobohom, we Łusku, w Něćinje a w Lejnje. Njedawno hakle smy w Lejnje byli. We wječornej hodžinje zeńdže so tam rjana ličba wosadnych. Cyle blisko k horam stuleny leži něhduši „lěsny paradis“. Z daloka hižo strowja nas pozawny a nas lubje přeproša ze znatymi kěrľušemi. Tu so rad zhromadźujemy. Džakowni a wjeseli smy tež my, zo móžemy jako cyrkwinjski chor — sym sobuspěwarka — ze swojimi snadnymi mocami pomhać, spěw Božeje chwalby zanjesć.

W srjedžišću tuteje wječorneje nutrnosće stejše wězo Bože slowo, tón raz z 121. psalma: „Ja pozběham swojej woči k horam. Zwotkal mi pomoc přińdže? Moja pomoc přińdže wot Knjeza, kiž je njebo a zemju stworil.“ W duchu buchmy přeprošeni na pućowanje k tym horam, kiž

maja za nas křesćanow wosebity wuznam. Hdyž so w přenim džělu horje Sinai bližachmy, hdžež so nam přez Mójzasa Bože kaznje přepodachu, tak sej w druhim džělu skrótka rozpominachmy předowanje, kotrež je Jezus na horje džeržal. Wono so započina někotre razy ze „Zbožni su...“ a my slyšachmy, zo je Luther prajil, zo so naš Knjez tu nima kaž Mójzas, kiž — na Sinai — prikaza a hrozy a nastroža, ale zo Jezus započina z přěćelnym wabjenjom a slubjenjom. Dale nas naš puć wjedžeše na horku Golgata, hdžež je so najzrudniše stało, štož běše najćěmniši skutk čłowjeskich stawiznow. A tola njeje Bóh w swojej wulkej smilnosći a lubosći po skutkach čłowjekow zasudžil, ale nas přez našeho Zbožnika Jezom Chrysta wumohl. My smy wumoženi, kajka móc a kajka pomoc leži w tym! Tutu wěstosć móžachmy znowa džakownje přijimac a do swogeho wšědnego žiwjenja a džěta njesć.

Martha Pěčowa

Nakład Domowina. — Wuchadža z licencu č. 417 nowinskeho zarjada pola předsydy ministerskeje rady NDR jónkroč za měsac. — Rjadowe Konwent serbskich ewangeljskich duchownych. — Hlowny wotmołwy redaktor: superintendenc Gerhard Wirth-Njeswaćidlski. — Čišć: Nowa Doba, čišćerňa Domowiny w Budyšinje (III-4-9-2395).